

ФІЛОСОФІЯ Г.С. СКОВОРОДИ

Кебелеш Н.М., гр. Ф-30

Науковий керівник – канд. філос. наук, проф. О.Є. Попов
Харківський державний університет харчування та торгівлі

Формально філософська система Сковороди укладається в один рядок. Основа цієї системи полягає в існуванні «двох натур» і «трьох світів». Розшифровка існування «двох натур» слідує безпосередньо з трактату «Про Бога»: «Весь світ складається з двох натур: одна – видима, друга – невидима. Видима натура зветься твар, а невидима – Бог. У стародавніх [людей] Бог звався «розум всесвітній». Йому в них були різні імена: натура, буття речей, вічність, час, доля, необхідність, фортуна та ін. А в християн найвідоміші йому імена такі: дух, Господь, цар, отець, розум, істина. Що ж до видимої природи, то їй також не одне ім'я, наприклад: речовина чи матерія, земля, плоть, тінь та ін.». Питання про Бога, який складає першооснову усього суцього – «вищу всіх причин причину», внутрішню причину розвитку всього світу, є одним з основних питань в філософській системі Сковороди. Своїм уявленням про Бога він поставив себе в опозицію по відношенню до церкви, що дотримується біблійної легенди про створення світу Богом протягом шести днів.

Розберемо тепер, що ж переходиться під існуванням «трьох світів», кожний з яких також володіє двома натурами – видимою і невидимою.

Першим і головним світом у Сковороди є весь Всесвіт – макрокосм. Макрокосм включає в себе все народжене в цьому великому світі, складеному з паралельних незліченних світів. У цьому світі немає ні початку, ні кінця – він вічний і безмежний. Метою пізнання цього світу є не опис окремих предметів, а розкриття їх невидимої природи – збагнення їх внутрішнього значення, бо через внутрішню суть окремих речей можна досягнути «таємні пружини розвитку всього Всесвіту». При цьому Сковорода вважає, що внутрішня невидима суть речей завжди пов'язана з видимою через зовнішню форму, яка визначається мірою, ритмом, симетрією, пропорцією. Другим з «трьох світів» є малий світ – мікрокосм – світ людини.

Згідно з представленнями Сковороди, все, що здійснюється в світі – макрокосмі, знаходить своє завершення в людині – мікрокосмі.

ОСОБЛИВОСТІ АНТИЧНОЇ ФІЛОСОФІЇ (ДОСОКРАТИКИ, СОФІСТИ, СОКРАТ)

Кривцун В.О., гр. Б-10

Науковий керівник – канд. філос. наук, проф. О.Є. Попов
Харківський державний університет харчування та торгівлі

Філософія... одна тільки відрізняє нас від дикунів і варварів і кожен народ тим більше цивілізований і освічений, чим краще в ньому філософствують; тому немає для держави більшого блага, як мати істинних філософів.

Антична філософія відрізняється розмаїтістю шкіл, напрямків, проблем. Це багатозвіття обумовлене культурно-історичним середовищем. Античне суспільство – це рабовласницька демократія з досить високим ступенем свободи особи, а там, де свобода – там різноманіття і прогрес. Не випадково говорять: "Стародавні греки придумали все"; тому вивчення Античної філософії буде завжди актуальним.

Істотною ознакою Античної філософії є її зв'язок з міфологією. Філософія поступово виділяється з міфології, відбувається рух від міфу до логосу. Вплив міфологічного світогляду проявляється в особливостях стилю античних філософів: часте звертання до образів, до метафор, до притчі, до поезії, до діалогу. Філософія в давні часи була осередком всього наукового знання.

Космоцентризм – головна відмінна риса античної філософії. Світ представляється як вічний, живий, який розвивається, є розумним, одухотвореним, самодостатнім Космосом. Для античної філософії характерний розвиток діалектики. Древні помітили мінливість, рухливість, суперечливість самого світу (натурфілософія).

Багато античних філософів намагалися знайти єдину і неподільну першооснову світу. (У Фалеса – це вода, у Геракліта – вогонь, у Демокріта – атоми і т.д.). Антична філософія не проводила чіткої відмінності між фактом буття і сенсом буття (Парменід та ін.). Були закладені основи діалектики, обґрунтовано положення про те, що життя природи є постійний розвиток, джерелом якого є єдність і «боротьба» протилежностей (Геракліт, Зенон й ін.).

У філософії цього періоду були розкриті особливості форм пізнання: справжнє знання доступно лише розуму, який підпорядковується законам логіки; почуття не є джерелом знання, їх область – лише думки людей (Демокріт, Платон, Аристотель).

В античній філософії була розроблена концепція не страждаючої, а діючої людини, соціальність якого впливає з його природи. Він – центр культури, її творець (софісти); його покликання – пізнавати і творити добро (Сократ).